EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 10.6.2016.
COM(2016) 382 final

2016/0179 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS,

ar ko izveido Prasmju garantiju

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Prasmes ir svarīgas

Augsts ražīgums, ilgtspējīga konkurētspēja un izaugsme ir atkarīgi no prasmīga un pielāgoties spējīga darbaspēka un no tā, vai pilnībā tiek izmantotas pieejamās prasmes. Nodarbināmību nosaka personas prasmju kvalitāte. Valstīs ar lielu tādu pieaugušo īpatsvaru, kuriem ir mazattīstītas pamatprasmes (rakstpratība, rēķinpratība) un digitālās prasmes, ir zemāks darbaspēka ražīgums un ierobežotākas iespējas izaugsmei un konkurētspējai[1]. Paaugstinot vispārējo prasmju līmeni, ir iespējams vēl efektīvāk izmantot Eiropas cilvēkkapitālu visā dzīves gaitā un uzlabot Savienības cilvēkkapitālu. Tālab jāizmanto dalībvalstu un ES līmeņa resursi. Gada izaugsmes pētījumā par 2016. gadu[2] uzsvērts, ka labākais veids, kā samazināt nabadzības un sociālās atstumtības risku un nepieļaut, ka cilvēki kļūst par bezdarbniekiem, ir veikt "pārdomātus ieguldījumus Eiropas cilvēkkapitālā" un nodrošināt tiem attiecīgās prasmes, kas ļaus virzīt inovāciju un konkurētspēju un panākt augstu ražīgumu.

Pamatprasmes un iegūtais izglītības līmenis Eiropā

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) pētījums par pieaugušo prasmēm (*PIAAC*) liecina, ka Eiropā katram piektajam pieaugušajam (vecumā no 16 līdz 65 gadiem) piemīt zemākā līmeņa rakstpratība, bet tikai katrs ceturtais ir apguvis zemākā līmeņa rēķinpratības prasmes[3] un spēj risināt ļoti vienkāršus uzdevumus, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Turklāt saskaņā ar ESAO *PIAAC* pētījumu iegūtā izglītība ir cieši saistīta ar pamatprasmju lietpratību, kaut arī prasmju līmenis personām ar līdzīgu kvalifikāciju var ievērojami atšķirties. Attiecībā uz iegūto izglītību vidēji aptuveni katram ceturtajam eiropietim vecumā no 25 līdz 64 gadiem nav otrā posma vidējās izglītības kvalifikācijas. Dažās valstīs šis rādītājs pārsniedz 40 % un sasniedz pat 57 %. Turklāt mācīšanās rezultāti nesadalās vienmērīgi pa dažādām iedzīvotāju apakšgrupām. Piemēram, aptuveni 44 % trešo valstu valstspiederīgo, kuri likumīgi uzturas ES, nav otrā posma vidējās izglītības kvalifikācijas (proti, aptuveni 7 % pieaugušo Eiropas Savienībā nav otrā posma vidējās izglītības), un tiem biežāk nekā ES valstspiederīgajiem ir vājas pamatprasmes.

Tas, kā cilvēku ietekmē vājas prasmes, ir daudzšķautņains jautājums, kas rada ievērojamas sekas. Mazprasmīgas personas parasti ir mazāk veiksmīgas darba tirgū (tās biežāk skar bezdarbs un ilgtermiņa bezdarbs, tām vajadzīgs ilgāks laiks, lai atkal iesaistītos darba tirgū, tām ir zemāks atalgojums utt.) un ir biežāk pakļautas nabadzības un sociālās atstumtības riskam. Ekonomiskās lejupslīdes laikā viņu izredzes darba tirgū vēl vairāk pasliktinājās: bezdarba līmenis starp personām, kurām bija tikai pirmā posma vidējā izglītība, paaugstinājās no 9,7 % (2008. gadā) līdz 17,4 % (2014. gadā), kurpretim personām ar augstāku izglītības līmeni šāds pieaugums bija mazāks par 3 procentpunktiem. Pēdējos gados darba zaudējums visvairāk skāris mazkvalificētās personas (darbu zaudējuši vairāk nekā deviņi miljoni

---

1 *OECD, Skills Outlook 2013*: *First Results from the Survey of Adult Skills.*

2 Gada izaugsmes pētījums par 2016. gadu. Atveseļošanās stiprināšana un konverģences sekmēšana, Brisele, 26.11.2015., (COM(2015) 690 final, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/2016/ags2016_annual_growth_survey.pdf.

3 Šajā dokumentā termins "prasmes" lietots plašā nozīmē un apzīmē to, ko cilvēks zina, saprot un spēj izdarīt, tas ietver zināšanas un iemaņas.

cilvēku).

Vājas prasmes var ietekmēt arī šādā situācijā esošu personu bērnus, jo, kā liecina ESAO *PIAAC* pētījums, dažās valstīs mazizglītotu vecāku bērniem pārbaudīto prasmju līmenis bija ievērojami zemāks nekā bērniem, kuru vecākiem bija augstāks izglītības līmenis.

Izmaksas, ko rada šāda situācija, ir lielas ne vien atsevišķam cilvēkam, bet arī ekonomikai un sabiedrībai kopumā, piemēram, publiskie izdevumi par bezdarba un sociālajiem pabalstiem.

Jaunie uzdevumi

Jauni strādāšanas veidi, tostarp sadarbīgas ekonomikas modeļi, arvien biežāk sastopams neatkarīgais darbs un līgumdarbs, biežāka darba maiņa (nepieciešamības un iespēju dēļ) un pārmaiņas darba organizācijā ietekmē to, kāda veida prasmes ir nepieciešamas. Tiek prognozēts, ka, lai gan mazprasmes darbi arvien saglabāsies, tos paveiks ne vairāk kā 15 % no darbaspēka[4]. Arī turpmāk visos līmeņos būs vairāk darbu, kur būs intensīvi jāizmanto esošās prasmes, un daudzi tradicionālie ar rokām veicamie vai vienveidīgie darbi kļūs arvien retāki vai to veikšanai būs nepieciešamas labākas pamatprasmes.

Demogrāfisko tendenču rezultātā arvien samazināsies darbaspēks, un tiek prognozēts, ka darbspējīgā vecuma (20 līdz 64 gadus vecu) iedzīvotāju skaits saruks no 306 miljoniem līdz 269 miljoniem. Šīs tendences vēl vairāk palielinās prasmju neatbilstību un prasmju deficītu darba tirgos, tādējādi kavējot ieguldījumus, inovāciju un izaugsmi. Tāpat prasmju neatbilstība un deficīts var kavēt ražīguma pieaugumu un resursu pārdali pa nozarēm dalībvalstīs un starp tām, kas savukārt apgrūtinās vienotā tirgus sniegto priekšrocību pilnīgu izmantošanu un vēl vairāk apdraudēs mazāk aizsargātās ekonomikas. Šīs tendences ir izaicinājums, kas uzsver vajadzību integrēt neizmantoto cilvēkkapitālu, jo īpaši mazsprasmīgos pieaugušos, darba tirgū. Lai starp šīm demogrāfiskajām tendencēm panāktu līdzsvaru, ir skaidrs, ka jāpaaugstina nodarbinātības līmenis, darbaspēka ražīgums un jāpanāk, ka vecāka gadagājuma cilvēki ilgāk paliek darba tirgū. Šo nelīdzsvarotību var palīdzēt izlīdzināt arī migranti ar noteikumu, ka to prasmes atbilst darba tirgus vajadzībām un tiek lietderīgi izmantotas.

Lielākā daļa cilvēku, kuri turpmākajos divdesmit gados būs Eiropas darbaspēks, jau šodien ir pieaugušie. Investēšana šādu cilvēku prasmju uzlabošanā noteiks, vai ES spēj savā labā izmantot tehnoloģiju attīstību un nodrošināt konkurētspēju. Vēl aktīvāk jārīkojas, lai atbalstītu turpmāku darbaspēka prasmju izkopšanu.

Šķēršļi prasmju pilnveidei

Visas šīs problēmas var atrisināt, tikai motivējot cilvēkus — gan nodarbinātos, gan bezdarbniekus — iegūt prasmes, kas vajadzīgas, lai ienāktu darba tirgū vai tad, ja viņi jau ir nodarbināti, pielāgoties pieprasījumam pēc arvien labākām prasmēm.

Tomēr ievērojamai daļai darbspējīgā vecuma iedzīvotāju, arī tiem, kuri patlaban ir nodarbināti, trūkst rakstpratības, rēķinpratības pamatprasmju un digitālo prasmju, kādas vajadzīgas profesionālajā izglītībā, lai tie spētu reaģēt uz mainīgo darba pieprasījumu un nepieļautu prasmju zuduma. Prasmju novecošana visvairāk draud mazprasmīgiem darba ņēmējiem, gados vecākiem darba ņēmējiem un tiem, kuriem nav iespēju attīstīt savas prasmes visa darba mūža garumā.

[4] http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/5526.

Turklāt mazprasmīgajiem darba ņēmējiem darba devējs bieži vien nepiedāvā mācīšanos darbavietā vai to piedāvā daudz retāk, un salīdzinājumā ar daudzprasmīgiem darba ņēmējiem tie nevar izmantot tālākizglītības sniegtās priekšrocības. Tādējādi viņi nespēj izkļūt no mazprasmes un slikti apmaksāta darba slazda, un viņiem ir maz iespēju uzlabot savas prasmes.

Lai gan risinājums šīm problēmām ir acīmredzams, proti, uzlabot prasmes cilvēkiem, kuriem trūkst pamatprasmju, lai viņi varētu sekmīgi ienākt darba tirgū vai piemēroties tā prasībām, galvenais šķērslis ir pieaugušo un jo īpaši mazprasmīgu pieaugušo ierobežotā iesaistīšanās izglītībā un apmācībā. Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem tikai 10,8 % pieaugušo četru nedēļu laikā pirms apsekojuma veikšanas bija piedalījušies jebkāda veida mācībās, salīdzinot ar saskaņoto Eiropas mērķi panākt, ka līdz 2020. gadam šis rādītājs ir 15 %. Mazkvalificēto pieaugušo iesaiste mācīšanās procesā ir vēl zemāka: vidēji tikai 4,3 % no tiem mācās[5]. Tādējādi jārisina jautājums par vienlīdzīgu mācīšanās iespēju pieejamību, kas skar arī trešo valstu valstspiederīgos.

Iesaistīšanos tālākizglītībā kavē gan strukturālie, gan situācijas radītie šķēršļi, kas ir savstarpēji cieši saistīti.

Ar strukturālajiem šķēršļiem cita starpā saprot ne visiem pieejamus ievirzīšanas pasākumus, kas attiecīgajām personām palīdzētu apzināties prasmju pilnveides un pieejamo mācīšanās iespēju sniegtās priekšrocības, un atbalsta pasākumus, kā arī ne visiem pieaugušajiem pieejamas pielāgotas mācīšanās iespējas.

Vairumā dalībvalstu ievirzīšanas pakalpojumi galvenokārt vērsti uz to, lai bezdarbnieki ātri atgrieztos darba tirgū. Daudzos gadījumos nav īpašu atbalsta pasākumu, kas tiem piedāvātu iespējas uzlabot savas prasmes. Turklāt tālākizglītība ir vajadzīga arī pieaugušajiem, kuri ir nodarbināti vai kuri kā mazprasmīgi darba ņēmēji ir ekonomiski neaktīvi un kuri iegūtu no šādu pakalpojumu pieejamības.

Pieaugušie reti kad iesaistās tālākizglītībā, ja tas liek viņiem atgriezties *skolas solā* un sākt visu no gala. Šādu iesaisti varētu ievērojami palielināt, piedāvājot iespēju validēt un atzīt prasmes, ko tie apguvuši neformālās un ikdienējās mācīšanās veidā, un apzināt viņu prasmju pilnveides vajadzības, izmantojot prasmju novērtēšanu. 2012. gada 20. decembra Ieteikums par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu aicināja dalībvalstis līdz 2018. gada beigām ieviest valsts pasākumus neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanai. Jaunākais (2014. gada) pārskats par neformālo un ikdienējo mācīšanos liecina, ka kopumā validēšanas procedūras izveide norit sekmīgi. Tomēr vēl daudz jādara, lai tā būtu plaši pieejama: tikai astoņās valstīs nelabvēlīgākā situācijā esošie darba ņēmēji un mazprasmīgie pieaugušie var izmantot validēšanu, 15 dalībvalstīs vēl nav ieviesta arī prasmju audita sistēma.

Tā kā situācija dažādās dalībvalstīs atšķiras un mazprasmīgo pieaugušo grupā ir vairākas ļoti atšķirīgas apakšgrupas (piemēram, nodarbinātie, bezdarbnieki, ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji, lauku iedzīvotāji, migranti un nelabvēlīgā situācijā esošas minoritātes), nav viena risinājuma visiem. Turklāt katrā apakšgrupā katrai personai ir konkrētas vajadzības, tāpēc nepieciešama individualizēta pieeja. Individualizēts atbalsts nebūt nav vienmērīgi pieejams visā ES.

[5] *Eurostat*, Darbaspēka apsekojums (2014).

Ir pierādīts, ka elastīgas mācīšanās iespējas (piemēram, tālmācība, jaukta tipa mācīšanās, moduļveida mācīšanās utt.) mudina pieaugušos iesaistīties mācību procesā, taču pieejamās mācības neatbilst viņu vajadzībām. Tikai puse dalībvalstu ir izstrādājušas īpašas programmas vai sistēmas, kas paredzētas pamatprasmju nodrošināšanai pieaugušajiem. Vien 3,6 % eiropiešu ir ieguvuši otrā posma vidējās izglītības kvalifikāciju pēc 25 gadu vecuma, un šajā ziņā starp valstīm vērojamas būtiskas atšķirības. Izrādās, ka dalībvalstīs, kuras piedāvā elastīgas moduļveida programmas, ir lielāks to pieaugušo īpatsvars, kuri ieguvuši otrā posma vidējās izglītības kvalifikāciju 25 gadu vecumā vai vēlāk.

Situācijas radītie šķēršļi var būt attiecīgo personu ģimenes pienākumi, nesaderīgi laika grafiki, izmaksas, darba devēja atbalsta trūkums, attālums u. c. Pieaugušo izglītības apsekojumā biežāk minēti pirmie divi no tiem. Motivācijas trūkums ir vēl viens šķērslis, kas varētu būt saistīts ar to, ka trūkst izpratnes par nepieciešamību pilnveidot prasmes un par priekšrocībām, ko sniedz investēšana prasmju jomā. Saskaņā ar šo apsekojumu personas ar vājām pamatprasmēm bieži nespēj vai nevēlas atzīt savus trūkumus un tāpēc nesaskata vajadzību savas prasmes uzlabot.

Mērķi

Šīs iniciatīvas mērķis ir uzlabot cilvēka dzīves piedāvātās iespējas un nodarbināmību, kā rezultātā būs elastīgāka cilvēkkapitāla bāze un tiks panākta lielāka un iekļaujošāka izaugsme visā ES. Lai panāktu jūtamu ietekmi, būs vajadzīgi ievērojami politiskie centieni un finanšu līdzekļi. Atbilstoši Stabilitātes un izaugsmes paktam dalībvalstīm būs jāatvēl pietiekami publiskie ieguldījumi prasmju jomā. Taču tās gūs labumu no šiem ieguldījumiem, jo tie palīdzēs vairāk cilvēku iesaistīt darba tirgū un stiprinās darbaspēka ražīgumu.

Ar šo iniciatīvu tiks atbalstītas personas, kuras pārtraukušas sākotnējo izglītību un apmācību, neiegūstot otrā posma vidējās izglītības kvalifikāciju, un tām tiks piedāvātas iespējas pilnveidot rakstpratību, rēķinpratību un digitālās prasmes vai iegūt *EQF* 4. līmeņa vai tam līdzvērtīgu kvalifikāciju. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (*EQF*) 4. līmeni[6] vairums dalībvalstu uzskata par tādu kvalifikācijas līmeni, kas ir līdzvērtīgs otrā posma vidējās izglītības kvalifikācijai.

Prasmju garantija ietvers trīs soļus:

— prasmju novērtēšanu, kas ļaus noteikt mazkvalificēto pieaugušo pašreizējās prasmes un prasmes, kuras vēl jāapgūst;

— tāda izglītības un apmācības piedāvājuma izstrādi un īstenošanu, kurš, pamatojoties uz personas pašreizējām prasmēm, ir pielāgots viņas konkrētajām vajadzībām;

— individualizētas prasmju pilnveides rezultātā iegūtu prasmju validēšanu un atzīšanu.

Šis ieteikums vērsts uz pieaugušajiem, kuri pārtraukuši izglītību un apmācību, neiegūstot otrā posma vidējās izglītības kvalifikāciju (*EQF* 4. līmenis), un kuri nav tiesīgi uz iniciatīvas "Garantija jauniešiem" piedāvāto atbalstu.

Ieteikumā ir izklāstīta pieeja, kura sastāv no dažādiem mērķtiecīgiem rīcībpasākumiem, kas veicinātu un apvienotu tieši šai mērķgrupai paredzēto atbalstu un tādējādi nodrošinātu

[6] Skatīt pievienotā tehniskā pielikuma (SWD(2016) 195) I.2. iedaļu.

nepieciešamo prasmju un kvalifikāciju attīstīšanu.

Šie pasākumi ir daļa no plašākiem politikas pasākumu kopuma, kas risina ar prasmēm saistītos detalizētākos uzdevumus: paaugstināt prasmju kopējo līmeni ES, labāk izmantot esošās prasmes un prognozēt, kādas prasmes būs vajadzīgas nākotnē.

Izstrādājot rīcībpasākumus, dalībvalstis var izmantot līdz šim apgūto savstarpējo mācīšanos un pieredzi, kas gūta izglītības un apmācības jomā un īstenojot nodarbinātības politiku, kā arī Eiropas strukturālo un investīciju fondu un jo īpaši Eiropas Sociālā fonda finansējumu.

- **Saskanība ar spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Šī iniciatīva ir daļa no jaunās Prasmju programmas atbilstoši Eiropas Komisijas galvenajai politiskajai prioritātei "Jauns impulss nodarbinātībai, izaugsmei un ieguldījumiem". Tā ir iniciatīva, kas stiprinās darba tirgus pieejamību un sociālos ieguldījumus un ļaus Eiropai panākt augšupēju sociālo konverģenci. Tā ir saskaņota un papildina citus politikas virzienus un iniciatīvas izglītības, apmācības un nodarbinātības jomā.

Lai atbalstītu prasmju pilnveidošanu, ir izstrādāti vairāki ES politikas virzieni, instrumenti un iniciatīvas, jo īpaši Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgads, Eiropas strukturālie un investīciju fondi un Eiropas Sociālais fonds (ESF) (sīkāka informācija atrodama sadaļā "Ietekme uz budžetu").

Ar šo ieteikumu tiks atbalstīts reformu process, kas uzsākts, īstenojot stratēģijā "Eiropa 2020" izvirzītos mērķus, proti, tas palīdzēs uzlabot nodarbinātības rādītājus un mazināt nabadzību un ietekmi, ko rada mācību priekšlaicīga pārtraukšana. Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada vispārīgos mērķus papildina integrētās pamatnostādnes, kas ietver ekonomikas politikas vispārējās pamatnostādnes un nodarbinātības pamatnostādnes (turpmāk kopā "integrētās pamatnostādnes"). Ekonomikas politikas vispārējo pamatnostādņu mērķis ir veicināt izaugsmi, īstenojot strukturālās reformas un likvidējot galvenos šķēršļus, kas traucē izaugsmei un nodarbinātībai. Nodarbinātības pamatnostādnes izvirza tādas prioritātes kā jaunu darbvietu radīšana, darbaspēka pieejamības un prasmju piedāvājuma uzlabošana, sociālās iekļautības sekmēšana, nabadzības apkarošana un vienlīdzīgu iespēju veicināšana. 2015. gadā pieņemtajos konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos[7] uzsvērts, ka nodarbināmību būtiski uzlabo iedarbīgas, efektīvas un uz nākotni vērstas profesionālās izglītības un apmācības programmas, tostarp mērķtiecīga pieaugušo apmācība. Tajos arī norādīts, ka dažās dalībvalstīs jāstiprina valstu nodarbinātības dienesti un ka aktīvos darba tirgus pasākumus varētu vairāk orientēt uz personām, kuras atrodas vistālāk no darba tirgus.

Konkrēti **izglītības un apmācības** jomā šis priekšlikums balstīsies uz vairākiem esošajiem pasākumiem un būs atbilde uz galvenajiem politikas vēstījumiem par vajadzību samazināt mazprasmīgu pieaugušo skaitu. Turklāt tas mudinās dalībvalstis veicināt sinerģiju starp politikas pasākumiem, jo īpaši aktīvo darba tirgus politiku, ievirzīšanas un konsultēšanas pasākumiem, izglītības un apmācības politiku, tostarp validēšanu, un sociālo politiku, kuri, lai panāktu cerētos rezultātus, jāizmanto kopā.

Stratēģiskā sistēma Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā ("*ET 2020*") piedāvā platformu dalībvalstu sadarbībai tajā politikas jomā, kas atbilst to kompetencei. 2015. gada novembrī pieņemtajā *ET 2020* kopīgajā ziņojumā ir izklāstītas pārskatītās prioritātes, tostarp

[7] Padomes ieteikumi par valstu reformu programmām (OV 215/C 272, 18.8.2015.).

Eiropas izglītības programma pieaugušajiem[8], un ir uzsvērts, cik svarīgi ir nodrošināt rakstpratību, rēķinpratību un digitālās prasmes, kā arī otrās iespējas izglītību, kas ļauj iegūt atzītu *EQF* kvalifikāciju tiem, kuriem nav 4. līmeņa kvalifikācijas (otrā posma vidējās izglītības).

EQF satvars ietver kvalifikācijas, kuru pamatā ir mācīšanās rezultāti, kas iegūti vispārējās vai profesionālās izglītības veidā (piemēram, otrā posma vidējās izglītības kvalifikācijas). Tai pat laikā uz mācīšanās rezultātiem balstītā pieeja, ko veicina *EQF*, atvieglo kvalifikāciju iegūšanu, ja mācīšanās notiek neformālā vai ikdienējā veidā, kādā visbiežāk izpaužas pieaugušo apmācība. Lielākā daļa dalībvalstu savas otrā posma vidējās izglītības kvalifikācijas ir pielīdzinājušas *EQF* 4. līmenim, proti, izglītības līmenim, kas arvien biežāk tiek izmantots par robežu, lai nodrošinātu labāku piekļuvi darba tirgum un turpinātu izglītību un apmācību. Nodarbinātības rādītājs cilvēkiem, kuru izglītība neatbilst šim līmenim, ir par 25 procentpunktiem zemāks nekā rādītājs tiem, kuri to ir sasnieguši; darbvietu skaits, kuras piemērotas cilvēkiem bez otrā posma vidējās izglītības, strauji samazinās, un pat mazkvalificētiem nākotnē būs vajadzīgas augstāka līmeņa prasmes.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada Ieteikumā par pamatprasmēm mūžizglītībā, ko dalībvalstis īsteno, izmantojot visiem izglītības un apmācības līmeņiem paredzētas izglītības programmas, uzsvērts, cik svarīga ir rakstpratība, rēķinpratība un digitālās prasmes.

Ar 2008. gadā pieņemto Eiropas Parlamenta un Padomes Ieteikumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru (*EQF*) mūžizglītībai ir izveidots atsauces satvars tam, kā atkarībā no mācīšanās rezultātiem ir saattiecināmi kvalifikāciju līmeņi. Tas paredz, ka katru līmeni var sasniegt, izmantojot dažādus formālās izglītības, kā arī neformālās un ikdienējās mācīšanās veidus. Pārējos rīkus papildina Eiropas kredītpunktu sistēma profesionālās izglītības un apmācības jomā (*ECVET*), kuras pamatā ir mācīšanās rezultāti, kas atvieglo neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu un virzību no moduļveida mācīšanās uz kvalifikācijas ieguvi.

Padomes Ieteikums[9] (2011) par politiku, lai mazinātu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, nodrošina satvaru visaptverošām stratēģijām, tostarp preventīviem, intervences un kompensējošiem pasākumiem; kompensējošo pasākumu mērķis ir atkārtoti iesaistīt izglītībā cilvēkus, kuri pārtraukuši izglītību un apmācību, neiegūstot otrā posma vidējo izglītību. Kompensējošo pasākumu veidi, piemēram, otrās iespējas izglītība vai neformālā mācīšanās, ko papildina iepriekšējas mācīšanās validēšana, un izglītības un apmācības atsākšanas iespējas palīdz jauniešiem pabeigt izglītības ieguvi. Visas dalībvalstis ir ieviesušas pasākumus, kas ļauj novērst mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, un tiem ir pozitīva ietekme. 2015. gadā ES vidējais rādītājs priekšlaicīgai mācību pārtraukšanai (vecuma grupā no 18 līdz 24 gadiem) bija par vienu procentpunktu zemāks, tādējādi nesasniedzot stratēģijā "Eiropa 2020" noteikto mērķvērtību 10 %, un dažādās dalībvalstīs tas bija atšķirīgs. Pat tad, ja šī mērķvērtība tiks sasniegta, pārējiem 10 % šīs vecuma grupas pārstāvju iesaistīšanās ilgtspējīgā nodarbinātībā būs nopietni apgrūtināta. Turklāt dažās vecāku cilvēku apakšgrupās arvien ir liels mācības priekšlaicīgi pārtraukušo īpatsvars, jo īpaši starp pieaugušajiem, kuri agrīnā vecumā pievienojās darba tirgum, trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri pastāvīgi dzīvo ES, un citām migrantu izcelsmes personām.

2012. gada Padomes Ieteikumā par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu dalībvalstis tika aicinātas līdz 2018. gadam izveidot nacionālo sistēmu, kā validēt (identificēt,

[8] Padomes Rezolūcija par atjaunotu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem (2011/C 372/01).

[9] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1464961314918&uri=CELEX:32011H0701(01).

dokumentēt, novērtēt un sertificēt) neformālo un ikdienējo mācīšanos, tostarp veicināt iespējas veikt bezdarbnieku vai personu, kurām draud bezdarbs, "prasmju auditu", kas ļautu apzināt viņu prasmes. Pasākumiem, ar kuriem paredzēts novērtēt un validēt iegūtās prasmes, būs būtiska nozīme Prasmju garantijas īstenošanā.

Konkrēti **nodarbinātības** jomā šis priekšlikums papildinās un balstīsies uz vairākiem pašreizējiem pasākumiem.

2013. gada Padomes Ieteikums par garantijas jauniešiem izveidi[10] nosaka, ka visiem jauniešiem, kas nav vecāki par 25 gadiem, neatkarīgi no tā, vai viņi ir vai nav reģistrējušies nodarbinātības dienestā, jāsaņem konkrēts un kvalitatīvs darba piedāvājums četru mēnešu laikā pēc formālās izglītības pārtraukšanas vai kļūšanas par bezdarbnieku. Šādam piedāvājumam vajadzētu attiekties uz darbu, māceklību, praksi vai tālākizglītību un būt pielāgotam katras personas vajadzībām un konkrētajai situācijai. Prasmju garantija nodrošinās atbalstu visiem pieaugušajiem neatkarīgi no tā, vai viņi ir vai nav nodarbināti. Tomēr attiecībā uz bezdarbniekiem šī iniciatīva papildinās garantiju jauniešiem, proti, tā neattieksies uz personām, kuras ir tiesīgas uz atbalstu saskaņā ar minēto garantiju, jo tām jau ir iespēja izmantot izglītības un apmācības piedāvājumu.

2016. gadā pieņemtais Padomes Ieteikums par ilgtermiņa bezdarbnieku integrāciju darba tirgū stiprināja atbalstu vairāk nekā 11 miljoniem cilvēku, kuri bijuši bez darba ilgāk par gadu. Tas ierosina piedāvāt ilgtermiņa bezdarbniekiem padziļinātu individuālu novērtējumu un ievirzīšanu, kā arī nolīgumu par integrāciju darbā, kas ietver individuālu piedāvājumu un informāciju par vienotu kontaktpunktu, ne vēlāk kā tad, kad ir pagājis 18 mēnešu bezdarba periods. Ieteikums par Prasmju garantiju sniegtu norādes par to, kā mazkvalificētajiem bezdarbniekiem varētu nodrošināt prasmju pilnveides iespējas šāda nolīguma ietvaros.

- **Saskanība ar citām ES politikas jomām**

Ar šo priekšlikumu tiek atbalstīta Komisijas prioritāte — veicināt nodarbinātību un izaugsmi. Iniciatīvas mērķis ir piedāvāt cilvēkiem reālas iespējas īstenot savu potenciālu un piedalīties darba tirgū. Panākot, ka arvien vairāk cilvēku ir piemēroti darba tirgum, Eiropa varēs labāk izmantot savu cilvēkkapitālu. Šāda veida sociālo investīciju stiprināšana sekmē Eiropas konkurētspēju, palielina sociālo konverģenci un veicina ekonomikas izaugsmi.

Komisija nesen nāca klajā ar pirmo Eiropas sociālo tiesību pīlāra izklāstu, ko 2015. gada septembrī izziņoja Komisijas priekšsēdētājs Junkers, un sāka plašu sabiedrisko apspriešanu, kurā tiks apkopotas visu iesaistīto personu atsauksmes un viedokļi. Eiropas sociālo tiesību pīlārā būs izklāstīti vairāki būtiski principi, kas ļaus atbalstīt labi funkcionējošus un taisnīgus darba tirgus un sociālās drošības sistēmas eurozonā. Minētā izklāsta pirmajā iedaļā ir pausta vajadzība nodrošināt, lai ikvienam visa mūža garumā būtu pieejama kvalitatīva izglītība un apmācība, kas ļautu apgūt pienācīga līmeņa pamatprasmes un pamatiemaņas, kādas vajadzīgas aktīvai līdzdalībai sabiedrībā un darba tirgū. Tajā īpaši norādīts, ka mazprasmīgi jaunieši un darbspējīgā vecuma pieaugušie būtu jāmudina pilnveidot savas prasmes.

Migrantu integrācijas jomā 2004. gadā pieņemtie imigrantu integrācijas politikas ES kopējie pamatprincipi nosaka, ka "Pūliņi izglītībā ir izšķirīgi, lai panāktu, ka migranti un jo īpaši viņu pēcnācēji ir veiksmīgāki un aktīvāki sabiedrībā". Dalībvalstis ir veikušas vairākus pasākumus, kas vērsti uz trešo valstu valstspiederīgo un citu migrantu izcelsmes personu izglītības līmeņa

[10] Padomes 2013. gada 22. aprīļa Ieteikums par garantijas jauniešiem izveidi (2013/C 120/01).

uzlabošanu un viņu nodarbināmības palielināšanu, dažos gadījumos piesaistot Eiropas Savienības un jo īpaši Eiropas Sociālā fonda finansējumu. Padome 2014. gadā pieņēma secinājumus par to trešo valstu valstspiederīgo integrāciju, kuri likumīgi uzturas ES, ar kuriem atkārtoti apstiprināja šos kopējos pamatprincipus. Prasmju garantija var veicināt trešo valstu valstspiederīgo integrāciju, un tā ir saskanīga ar ES iniciatīvām, kas saistītas ar Eiropas programmu migrācijas jomā.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Šis priekšlikums ir sagatavots, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 165. un 166. pantu, un tas sekmē prasmīga, apmācīta un pielāgoties spējīga darbaspēka veidošanu un palielina nodarbinātību, kā noteikts LESD 145. un 147. pantā. LESD 165. pants nosaka, ka Savienība, veicinot dalībvalstu sadarbību un vajadzības gadījumā atbalstot un papildinot to rīcību, sekmē pilnvērtīgas izglītības attīstību, pilnībā atzīstot dalībvalstu atbildību par mācību saturu un izglītības sistēmu organizāciju. LESD 166. pants nosaka, ka Savienība īsteno arodmācību politiku, kas atbalsta un papildina dalībvalstu rīcību, vienlaikus pilnībā atzīstot dalībvalstu atbildību par šādu mācību saturu un organizāciju.

Šī iniciatīva aicina dalībvalstis ar Eiropas atbalsta palīdzību īstenot kopējos rīcības virzienus. Tā ierosina pasākumus, kas būs jāīsteno ES un dalībvalstu līmenī. ES līmenī tiks nodrošināta koordinācija, jo īpaši izmantojot attiecīgos Eiropas instrumentus un sekmējot savstarpēju mācīšanos. Savukārt dalībvalstis ir pilnībā atbildīgas par to, lai tiktu izstrādāti, attīstīti un īstenoti pasākumi (tiesību akti, noteikumi un kolektīvās vienošanās), kas vajadzīgi Prasmju garantijas īstenošanai valstu līmenī. Rīcība šajos abos līmeņos ir savstarpēji papildinoša, un tiek aizsargātas dalībvalstu prerogatīvas.

• Subsidiaritāte

Pamatojums politikas rīcībai ES līmenī

Visi šai iniciatīvā aplūkotie jautājumi attiecas uz ES. To mēroga dēļ ir vajadzīga saskaņota un koordinēta rīcība. Visu dalībvalstu rīcībai jābūt vērstai uz to, lai ar attiecīgās politikas un investīciju palīdzību tiktu būtiski samazināts mazprasmīgo pieaugušo skaits Eiropas Savienībā. Saskaņota pieeja ES līmenī nodrošinātu sinerģiju un sadarbību, kā arī maksimāli palielinātu pozitīvo blakusietekmi.

Strādājot pie pilnvērtīgas izglītības un apmācības izstrādes un profesionālās izglītības politikas īstenošanas, ES ir atbildīga par dalībvalstu savstarpējās sadarbības sekmēšanu, vajadzības gadījumā atbalstot un papildinot to rīcību. Stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (*ET 2020*) dalībvalstis vienojās, ka mazprasmīgo pieaugušo skaits ir pārāk liels un ka šī problēma jārisina ES līmenī. Atzīstot dalībvalstu kompetenci, ieteikums šiem vērienīgajiem mērķiem piešķir konkrētu veidu un sniedz norādes, kādi pasākumiem veicami mazkvalificēto personu prasmju pilnveidei, izmantojot savstarpējā mācīšanās un analītiskajā darbā gūto paraugpraksi.

Izstrādājot stratēģiju nodarbinātības jomā, ES ir atbildīga par sadarbības veicināšanu un dalībvalstu rīcības koordinēšanu un atbalstīšanu. Atzīstot dalībvalstu kompetenci, ieteikums šim vērienīgajam mērķim piešķir konkrētu saturu, jo balstās uz apmaiņu ar paraugpraksi.

Vājš darba tirgus sniegums valstu līmenī, kam par pamatu ir liels mazprasmīgu pieaugušo īpatsvars un vāja šīs kategorijas personu sociālā iekļautība, var negatīvi ietekmēt ekonomiku un apdraudēt sociālo un ekonomisko kohēziju visā ES. Ir daudz problēmu, kas saistītas ar

prasmju pilnveides iespēju nodrošināšanu, un šī jaunā iniciatīva atbalstīs pasākumus, kas ļaus efektīvāk īstenot šādas iespējas un paaugstināt standartus šādu iespēju nodrošināšanai. Tā pamatojas uz veiksmīgu praksi dalībvalstu līmenī, kas pārvērsta konkrētā rīcībā, kura palīdzēs dalībvalstīm uzlabot uz mazprasmīgām personām orientētas izglītības, nodarbinātības un sociālās politikas kvalitāti un ietekmi.

- **Proporcionalitāte**

Ieteikumā sniegtas norādes par pasākumiem, kas jāveic dalībvalstu līmenī. Tas atbilst proporcionalitātes principam, jo piedāvā zināmu brīvību modernizācijas un reformu procesu veikšanai dalībvalstīs. Ieteikuma pamatā ir labas prakses piemēri no visas ES, un tajā atzīts, ka atšķirīgās valstu, reģionālās vai vietējās situācijas dēļ veids, kā ieteikums tiek īstenots, dažādās dalībvalstīs var atšķirties. Dalībvalstis izraudzīsies iestādes, kuras būs atbildīgas par ieteikuma īstenošanu, un var noteikt prioritārās mērķgrupas atkarībā no valstu konkrētajiem apstākļiem un pieejamajiem resursiem.

Ieteikumā sniegts satvars rīcībai, kas ļaus atbalstīt mazkvalificētus pieaugušos un pilnveidot viņu prasmes, un tā darbības joma ir tikai valstu iestādēm un citiem pakalpojumu sniedzējiem sniegt norādes par galvenajiem soļiem Prasmju garantijas izstrādē un īstenošanā. Tas arvien dalībvalstīm paredz lielu brīvību, izstrādājot īstenošanas pasākumus un to saturu valsts līmenī.

Ar ierosināto rīcību tiek atzīta dalībvalstu prakse un sistēmu daudzveidība. Tajā ņemts vērā arī tas, ka dalībvalstīm vajadzīga diferencēta pieeja, kas atspoguļotu dažādo ekonomisko, finansiālo un sociālo situāciju, kā arī atšķirīgos darba tirgus nosacījumus.

Prasmju garantijas īstenošanai jābūt brīvprātīgai, pamatojoties uz attiecīgās personas apņemšanos un vēlmi turpmāk pilnveidot savas prasmes, un jāatbilst īstenošanas pasākumiem, ko noteikušas dalībvalstis.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Izvēlētais instruments — Padomes ieteikums — ir samērīgs, pamatojas uz spēkā esošajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem un atbilst ES rīcībā esošajiem instrumentiem izglītības un apmācības un nodarbinātības jomā. Līdzšinējā pieredze, jo īpaši ar *EQF*, liecina, ka ar ieteikumu var panākt strukturālas reformas dalībvalstu līmenī.

3. *EX POST* IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Dažādās sanāksmēs ar galvenajām ieinteresētajām personām, kā aprakstīts turpmāk, tika mērķtiecīgi apspriestas pieejas, ko varētu izmantot, lai novērstu darbspējīgā vecuma iedzīvotāju vājās prasmes.

Sociālie partneri plaši atbalstīja prasmju iniciatīvu un pauda vēlmi sadarboties, lai risinātu problēmu saistībā ar pieaugušo vājajām prasmēm. Arodbiedrības uzskata pamatprasmes par pamattiesībām, un tās uzsvēra, ka ir svarīgi, lai visiem būtu pieejami pienācīgi ievirzīšanas pakalpojumi un lai tiktu ņemta vērā katras personas iepriekš iegūtā izglītība. Tās norādīja, ka mazprasmīgus darba ņēmējus no mācību sākšanas bieži vien attur ar ģimeni vai darbu saistīti pienākumi. Tās uzskata, ka dalībvalstīm būtu vajadzīga zināma brīvība šīs iniciatīvas īstenošanā. Darba devēji norādīja, ka dalībvalstu pienākums ir nodrošināt pamatprasmju apguvi, un uzsvēra katra personīgās apņemšanās nozīmi prasmju pilnveidē. Vajadzētu ņemt vērā arī to, cik attiecīgās prasmes ir būtiskas uzņēmuma vajadzībām. Darba devēji pauda, ka

šādas apmācības nodrošināšana būtu jāpielāgo konkrēto mazprasmīgo personu apakšgrupu (piemēram, bezdarbnieku vai nodarbināto) apstākļiem un pieaugušo mērķgrupas vajadzībām.

Ar profesionālās izglītības un apmācības jomas ģenerāldirektoriem tika spriests, kā risināt darbspējīgā vecuma mazprasmīgo personu prasmju uzlabošanas jautājumu. Daudzi respondenti piekrita, ka vajadzīga rīcība, kas būtu orientēta uz mazkvalificētiem pieaugušajiem. Tika norādīts, ka pieaugušie jāmotivē iesaistīties mācīšanās procesā, tas jāpielāgo izglītojamo vajadzībām, jāpievēršas konkrētām mazkvalificētu pieaugušo apakšgrupām. jāņem vērā, cik svarīgi ir pasākumi, ar kuriem tiek validētas neformālā un ikdienējā mācīšanās procesā iegūtās prasmes, un cik svarīgi ir pamatoti ievirzīšanas pakalpojumi. Tāpat tika bieži uzsvērts, ka šai darbā būtiska loma varētu būt valstu nodarbinātības dienestiem.

Prasmju programma tika apspriesta trīspusējā Arodmācību padomdevējā komitejā. Tika panākta vispārēja vienošanās par to, ka stabilu pamatprasmju apgūšana ir ļoti svarīga īpaši mazprasmīgu personu tālākizglītībai, piekļuvei darba tirgum un tam, lai tie būtu pilnvērtīgi sabiedrības locekļi, un dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka visi pieaugušie var izpildīt minimālās prasības. Patlaban līdztekus rakstpratībai un rēķinpratībai par pamatprasmēm būtu jāuzskata arī minimālas digitālās prasmes. Būtu jānodrošina, ka pieaugušajiem, kuriem nav šo prasmju, būtu pieejamas mērķorientētas šādu prasmju apguves programmas. Tām vajadzētu būt pielāgotām pieaugušo darba ņēmēju vajadzībām un jāpalīdz pārvarēt motivācijas trūkumu. Darba devēji uzsvēra, ka par pamatprasmju nodrošināšanu atbild valsts, un nevajadzētu būt tā, ka visas izmaksas par sākotnējās izglītības un apmācības sistēmas nepilnību novēršanu tie sedz uz sava rēķina. Arodbiedrības pauda, ka tās var aktīvi darboties, lai palielinātu informētību par prasmju pilnveides priekšrocībām un pieejamajām iespējām un lai ar darba devējiem slēgtu nolīgumus, kas darba tirgū iesaistītajiem cilvēkiem ļautu plašāk izmantot pieejamās prasmju pilnveides iespējas. Tika minēti daži veiksmīgi piemēri par sociālo partneru nolīgumiem, piemēram, nesenā Francijas pieredze, izstrādājot starpdisciplīnu pamatprasmju sertifikātu un profesionālo iemaņu sertifikātu, par ko vienojušies sociālie partneri un kas ir pieejams mazkvalificētiem darba ņēmējiem vai bezdarbniekiem.

Kopumā atbildēs tika uzsvērts, ka ir nepieciešami pieaugušajiem izglītojamajiem paredzēti pienācīgi ievirzes un atbalsta pakalpojumi un jānodrošina šādu pakalpojumu elastīga sniegšana, ņemot vērā dažādu pieaugušo izglītojamo grupu atšķirīgos apstākļus un par pamatu ņemot jau esošās prasmes.

Attiecīgo komiteju, padomdevēju grupu un darba grupu sanāksmēs un dažādās citās sanāksmēs notika apspriešanās ar valstu iestādēm, sociālajiem partneriem, vietējo un reģionālo iestāžu pārstāvjiem un citām ieinteresētajām personām.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

PIAAC apsekojumā sniegti visaptveroši dati par pieaugušo prasmju līmeni 17 dalībvalstīs, prasmju ietekmi uz cilvēka iespējām dzīvē un dati par valstu konkurētspēju un izaugsmi. Tajā arī norādīts, ka ES ir liels tādu pieaugušo īpatsvars, kuri nespēj brīvi lasīt, rakstīt, rēķināt un izmantot jaunās tehnoloģijas. *PIAAC, PISA* un Darbaspēka apsekojums sniedz pierādījumus par saikni starp prasmju līmeni, kvalifikācijām un nodarbināmību.

2015. gada pētījumā Eiropas Nodarbinātības politikas novērošanas centrs padziļināti analizēja visās dalībvalstīs veikto finansēto apmācību, kuras mērķis bija uzlabot to pieaugušo (25 līdz 64 gadus vecu) bezdarbnieku prasmes, kuriem bija zems kvalifikācijas līmenis vai nepietiekamas pamatprasmes. Tajā konstatēts, ka mācību pasākumi, kuros iegūti labāki

vērtēšanas rezultāti, ir bijuši labāk pielāgoti darba meklētāja vajadzībām, atbilst prasmēm, kādas prasa (vietējie) darba devēji, ļauj iegūt oficiālu profesionālo kvalifikāciju, tiek īstenoti mazākā mērogā un ir īpaši paredzēti konkrētām mazāk aizsargātām grupām un noteiktām profesijām. Tāpat tajā konstatēts, ka individualizētai pieejai ir būtiska nozīme efektīvā apmācībā un, lai tie, kuri pārtraukuši mācības, un jo īpaši tie, kuri ir atstumti no darba tirgus un saskaras ar dažādiem šķēršļiem darba tirgū, iesaistītos mūžizglītībā, ir vajadzīgi ievirzīšanas un paveiktā darba kontroles pasākumi.

Eiropas pārskatā par iegūtās izglītības un apmācības validēšanu, ko reizi divos gados kopā ar *Cedefop EQF* uzraudzības grupu veic *Cedefop*, ir aplūkots, kādus panākumus dalībvalstis guvušas, īstenojot Padomes 2012. gada Ieteikumu par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu.

2015. gadā *Eurydice* veiktajā pētījumā "Pieaugušo izglītība un apmācība Eiropā. Mācību iespēju pieejamības uzlabošana" ir izklāstīts, cik pieejama pieaugušajiem dalībvalstīs ir īpašo pamatprasmju apguve, kā arī pirmā un otrā posma vidējās izglītības kvalifikācija. Papildu pētījumi, kuros galvenokārt aplūkota pieaugušo apmācības kvalitāte un finansēšana, politikas pasākumu efektivitāte un rezultāti, ko guvušas šīs jomas darba grupas, sniedz bagātīgu informāciju un labas prakses piemērus visām dalībvalstīm.

Sagatavošanā esošajā *Cedefop* pētījumā[11] tiks analizētas sociālās un citas izmaksas, kā arī vāju prasmju radītās sekas.

- **Ietekmes novērtējums**

Ierosinātais juridiskais instruments — Padomes ieteikums — sniedz norādes par to, kā nodrošināt prasmju pilnveidi pieaugušajiem, taču dod dalībvalstīm lielu brīvību pasākumu izstrādē un īstenošanā. Tas ierobežo to, cik lielā mērā ietekmi var skaidri noteikt *ex ante*. Tāpēc ietekmes novērtējums netika veikts. Neraugoties uz to, tika sagatavots analīzes ziņojums, kurā iekļauta nodaļa par iespējamo ietekmi un izmaksām. Tas pielikuma veidā iekļauts Komisijas dienestu darba dokumentā, kas pievienots paziņojumam par Prasmju programmu.

Šajā ieteikumā izklāstītie priekšlikumi ir sagatavoti, pamatojoties uz visaptverošiem statistikas datiem un pierādījumiem, kas iegūti, īstenojot dalībvalstīs attiecīgās iniciatīvas un programmas. Visaptveroša ietekmes novērtējuma vietā tika izmantota līdzsvarotāka pieeja, kuras rezultātā tika sagatavots analīzes dokuments. Tas pielikuma veidā iekļauts Komisijas dienestu darba dokumentā, kas pievienots paziņojumam par Prasmju programmu.

Šī analīze atklāja, ka tad, ja nesekos rīcība, nodarbinātības iespējas mazprasmīgiem darba ņēmējiem vēl vairāk saruks; ilgtermiņa tendence, ka nākotnē prasmes kļūs arvien sarežģītākas, varētu turpināties, palielinot mazprasmīgo personu risku kļūt par bezdarbniekiem. Maz ticams, ka ieguldījumi pašreizējās prasmju pilnveides programmās, kuras ne vienmēr nodrošina vajadzīgo kvalitāti un ietekmi un ne vienmēr ir labi pielāgotas dažādo mērķgrupu vajadzībām, mainīs šo situāciju. Tāpēc rīcības nepieciešamība ir acīmredzama. Attiecībā uz rīcības apjomu analīzē konstatēts, ka Padomes Ieteikums, ar ko izveido Prasmju garantiju mazkvalificētiem pieaugušajiem, visprecīzāk atbilst ES politikas mērķiem. Ar tā palīdzību iespējams Eiropas rīcību apvienot ar dalībvalstu rīcību, pamatojoties uz stingru politisku apņemšanos risināt problēmu, kas saistīta ar darbspējīgā vecuma personu

[11] *Cedefop* (tiks sagatavots 2016. gadā). *Cedefop* pētījums "Economic and social consequences of low skilled adults in the EU".

vājajām prasmēm, izveidot plašu un sistemātisku pamatu prasmju pilnveides ceļiem un vienlaikus ļaut dalībvalstīm brīvi rīkoties, nosakot īstenošanas pasākumus.

Analizējot makroekonomiskās izaugsmes modeļus un izmantojot tirgus novērojumu datus (IKP un IKP uz vienu iedzīvotāju), citus attiecīgos Eiropas Komisijas *AMECO* datubāzē un Konferences padomes kopējās ekonomikas datubāzē pieejamos makroekonomiskos rādītājus, *Cedefop* ir aplēsis, cik lielā mērā labākas prasmes potenciāli ietekmē IKP pieaugumu uz vienu iedzīvotāju. Šī aplēse rāda, ka viena procentpunkta pieaugums pieaugušo vidēja līmeņa prasmēm (*ISCED* 3. un 4. līmenis) varētu palielināt IKP pieaugumu uz vienu iedzīvotāju par 0,99 procentpunktiem. Izmantojot šos vispārīgos datus, *Cedefop* ir modelējis ilgtermiņa ražošanas apjoma izaugsmi, balstoties uz labākām prasmēm. Šī modelēšana liecina, ka salīdzinājumā ar *Cedefop* pamatscenāriju, kurā mazprasmīgu pieaugušo īpatsvars sarūk, ja mazkvalificēto personu daļa starp pieaugušajiem samazinātos (par 4 procentpunktiem), tad ES IKP ik gadu palielinātos par aptuveni EUR 350 miljardiem.

- **Pamattiesības**

Viens no Apvienoto Nāciju Organizācijas 2015. gadā definētajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem ir panākt, lai līdz 2030. gadam visi jaunieši un ievērojama daļa pieaugušo – gan vīriešu, gan sieviešu, – apgūtu rakstpratību un rēķinpratību.

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 14. pantā noteikts, ka ikvienam ir tiesības uz izglītību, kā arī uz pieeju arodmācībām un tālākizglītībai. Lai gan ikvienam ir šādas vispārējās tiesības, ievērojama ES iedzīvotāju daļa nepaliek formālās izglītības un apmācības sistēmā tik ilgi, līdz tiek iegūts minimālais prasmju līmenis, un turpmākās mācīšanās iespējas pēc skolas pabeigšanas nav vienlīdzīgi sadalītas starp Savienības pilsoņiem. Šā priekšlikuma mērķis ir panākt lielāku taisnīgumu, nodrošinot mazkvalificētiem pieaugušajiem iespēju apgūt pamatprasmju minimālo līmeni un virzīties uz oficiālu kvalifikāciju.

Eiropas Savienībā tiesības uz personas datu aizsardzību ir garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. pantā. Ja šajā ieteikumā paredzētie pasākumi ietver personas datu apstrādi, tie jāveic saskaņā ar ES tiesību aktiem par personas datu aizsardzību, jo īpaši ievērojot Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti[12], attiecīgos valstu īstenošanas pasākumus un Regulu (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti[13].

Direktīva 95/46/EK tiks aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulu (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula)[14], kas būs piemērojama no 2018. gada 25. maija.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Lai ierosināto ieteikumu varētu sekmīgi īstenot, būs vajadzīgs atbilstošs un pietiekams finansējums. Lai gan šis ieteikums atbilst Stabilitātes un izaugsmes paktā paredzētajām dalībvalstu saistībām, tomēr tam būs ietekme uz resursiem valstu līmenī. Būs jāizmanto ES finansiālais atbalsts, tostarp, iespējams, jāveic ESF programmu pārdale.

---

12 OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.
13 OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.
14 OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.

Šis ieteikums sniedz dalībvalstīm lielu elastību attiecībā uz īstenošanas pasākumiem un prioritārajām mērķgrupām, kas nozīmē, ka ES mērogā nav iespējams aplēst, kādas varētu būt Prasmju garantijas īstenošanas izmaksas. Tomēr, izmantojot pamatrādītājus (personu skaits, kuras varētu izmantot Prasmju garantijas sniegtās priekšrocības, un veicamo rīcībpasākumu izmaksas uz vienu personu), ir izstrādāti vairāki scenāriji. Tajos norādīts, kādas varētu būt visdažādākās sagaidāmās izmaksas. Sīkāka informācija sniegta paziņojumam "Jaunā Prasmju programma Eiropai" pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 1. tehniskā pielikuma 3.4. iedaļā.

Investīcijas izglītībā, apmācībā un mūžizglītībā ir viens no 11 Eiropas kohēzijas politikas mērķiem, un ar spēkā esošajām Eiropas Sociālā fonda (ESF) regulām ir tieši paredzēts uzlabot mūžizglītības pieejamību un pilnveidot darbaspēka prasmes un iemaņas. Var izmantot arī līdzekļus, kas pieejami no sociālo iekļautību veicinošiem fondiem (ESF, *EaSI, FEAD,* EGF) vai nozares prasmju attīstīšanas fondiem (ELFLA), jo īpaši lai atbalstītu mazāk aizsargātās grupas, piemēram, mazprasmīgos pieaugušos, kuri ir bezdarbnieki, ekonomiski neaktīvos iedzīvotājus un migrantus. Tiek lēsts, ka pašreizējā plānošanas periodā (2014–2020) ar ESF programmu palīdzību kvalifikāciju varēs iegūt vairāk nekā 3 miljoni cilvēku. Izglītībai, apmācībai, prasmju pilnveidei un mūžizglītībai vairāk nekā EUR 27 miljardi tiks atvēlēti no ESF un vairāk nekā EUR 6 miljardi – no Eiropas Reģionālās attīstības fonda.

Ieteikums sniedz elastīgu pamatu rīcībpasākumiem, ļaujot dalībvalstīm pārdalīt esošos līdzekļus, lai tos novirzītu arī mazprasmīgu personu atbalstam, atbilstoši konkrētajai budžeta situācijai. Turklāt šādi pasākumi jāīsteno, galvenokārt balstoties uz esošo politiku un pasākumiem, jo dalībvalstīs jau būs sistēma vai tās daļa, kas ļaus sasniegt mazkvalificētās personas un nodrošināt viņu prasmju pilnveidi. Dalībvalstis atbilstoši Ieteikumam par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu jau ir apņēmušās izstrādāt validēšanas noteikumus, tostarp neaizsargātām grupām paredzētus prasmju auditus. Dalībvalstu politiskā apņemšanās samazināt mazprasmīgo un mazkvalificēto personu skaitu nesen tika apstiprināta *ET 2020* kopīgajā ziņojumā. Pamatprasmju un digitālās apmācības programmas, kā arī iespējas iegūt otrā posma vidējās izglītības kvalifikāciju vēlākos dzīves posmos darbojas visā ES.

Šā ieteikuma īstenošana valstu līmenī radīs administratīvas izmaksas, lai izveidotu saskaņotus prasmju pilnveides ceļus, nodrošinātu pielāgotu administratīvo kapacitāti un mācībspēkus, koordinētu prasmju apguves īstenošanu un veiktu prasmju auditus un individualizētus izglītības vai apmācības piedāvājumus. Tomēr vidējā termiņā vispārējā ietekme uz budžetu varētu būt ierobežota, jo šo investīciju rezultātā vairāk cilvēku iesaistīsies darba tirgū, palielināsies algas, darbaspēka produktivitāte un uzlabosies prasmes nākamajām paaudzēm (jo īpaši ja vienlaikus tiks veiktas citas attiecīgās prasmju reformas) un būs vienlīdzīgāka un integrēta sabiedrība.

Gaidāmajā *Cedefop* pētījumā ir minēti šādi ieguvumi, ko dod **augstāka līmeņa prasmes**:

(a) darbaspēka nodokļu pieaugums;

(b) lielāki netiešie nodokļi no lielākiem prasmīgāku personu ienākumiem;

(c) mazāki bezdarbnieku pabalsti (pateicoties tam, ka personas ar labākām prasmēm ātrāk tiek iesaistītas darba tirgū), kas ilgtermiņā pozitīvi ietekmē publiskā sektora budžetu;

(d) mazāki veselības aprūpes izdevumi;

(e) mazāki izdevumi noziegumu samazināšanās dēļ.

Ierosinātā Padomes ieteikuma īstenošanai nav nepieciešams papildu ES budžets un Komisijas personāla resursi.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Ieteikums aicina dalībvalstis viena gada laikā pēc tā pieņemšanas sagatavot rīcībplānu tā īstenošanai. Tajā būtu jāietver koordinācijas pasākumi, valstu līmenī noteiktās prioritārās mērķgrupas un pieejamie finanšu līdzekļi.

Lai nodrošinātu efektivitāti, ieteikums arī ierosina paredzēt pienācīgus valsts līmeņa pasākumus, lai uzraudzītu un izvērtētu paveikto un to, kā šādi pasākumi ietekmē mazkvalificēto personu skaita samazināšanos un viņu pamatprasmju un digitālo prasmju uzlabošanos. Šie rezultāti būtu jāpārskata un jāizmanto par pamatu, attiecīgi pielāgojot pasākumus, kas jāveic, lai īstenotu šo ieteikumu.

Progresu, kāds panākts iniciatīvas mērķu izpildē, būtu jānosaka ES līmenī, izmantojot esošos ziņošanas mehānismus un ņemot vērā Eiropas pusgadu un *ET 2020* procesu, neatkarīgi no pasākumiem, kas tiks īstenoti pēc 2020. gada.

- **Konkrētu priekšlikuma noteikumu sīks skaidrojums**

1. un 2. punkts

Ar šo priekšlikumu dalībvalstīm ierosināts izveidot Prasmju garantiju, kas personām, kuras pārtraukušas sākotnējo izglītību vai apmācību, neiegūstot otrā posma vidējo vai tai līdzvērtīgu kvalifikāciju (*EQF* 4. līmenis), un kuras nav tiesīgas izmantot iniciatīvā "Garantija jauniešiem" paredzēto atbalstu, nodrošinātu dažādus prasmju pilnveides ceļus, kas tiem ļautu:

- iegūt minimālo rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju līmeni un/vai
- virzīties uz *EQF* 4. līmeņa vai tam līdzvērtīgu kvalifikāciju, apgūstot plašāku prasmju kopumu atbilstoši Ieteikumam par pamatprasmēm mūžizglītībā.

EQF 4. līmenis ir līmenis, kuram vairums dalībvalstu pielīdzina otrā posma vidējās izglītības kvalifikācijas vai tās ekvivalentus, un tas arvien biežāk ir minimālais iegūtās izglītības līmenis, kāds vajadzīgs, lai piekļūtu prasmjietilpīgam darbam darba tirgū un virzītos uz tālākizglītību un apmācību (skatīt iedaļu "Jaunie uzdevumi").

Turklāt *EQF* 4. līmenis ir izglītības līmenis, kāds tiek iegūts, pabeidzot otrā posma vidējo izglītību, vairumā dalībvalstu, kuras savu izglītības kvalifikāciju ir pielīdzinājušas *EQF*, un kas dod izglītojamajiem iespēju tālākizglītoties terciārā līmenī. *EQF* nodrošina ne vien formālās, bet arī neformālās un ikdienējās mācīšanās veidā iegūto kvalifikāciju pielīdzināšanu, un tā kā pieaugušie drīzāk iesaistās neformālā, nevis formālā mācīšanās procesā, tiek ierosināts izmantot *EQF* pielīdzināšanas līmeņus.

Termins "mazkvalificēts pieaugušais" apsvērumos definēts kā persona, kura pārtraukusi sākotnējo izglītību un apmācību, neiegūstot otrā posma vidējo izglītību, un kura nav tiesīga izmantot iniciatīvā "Garantija jauniešiem" paredzēto atbalstu.

Ierosinātā Prasmju garantija aptver trīs soļus, un, to īstenojot, vajadzētu balstīties uz pamatprincipiem, kuru pamatā ir paraugprakse. Trīs soļi ir šādi:

- prasmju novērtēšana, kurā nosaka esošās prasmes un apzina, kādas prasmes vēl nepieciešamas;
- individualizēts izglītības un apmācības piedāvājums un
- ar Prasmju garantijas palīdzību iegūto prasmju validēšana un atzīšana atbilstoši nacionālajai kvalifikāciju ietvarstruktūrai un nacionālajām kvalifikāciju sistēmām.

3.–4. punkts. Prasmju novērtēšana

Personām ar vāju rakstpratību, rēķinpratību vai digitālajām prasmēm bieži vien jau ir prasmes, arī profesionālās prasmes, taču viņiem var nebūt konkrētu pamatprasmju vai plašāka prasmju kopuma. Būtu nelietderīgi un neefektīvi tiem piedāvāt standartizētu izglītības vai apmācības kursu, neņemot vērā viņu pašreizējās prasmes. Tāpēc, lai panāktu šādu kursu efektivitāti, apmācība ir jāpielāgo konkrētās personas vajadzībām. Prasmju novērtēšanas mērķis ir noteikt prasmes, kuras cilvēks jau ir ieguvis, un prasmes, kuru viņam trūkst, lai sasniegtu nepieciešamo prasmju līmeni.

Tas var būt "prasmju audits", kā ierosināts 2012. gada Padomes Ieteikumā par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu. Tas parasti ir personas prasmju apliecinājums, ko var izmantot, lai plānotu turpmāko apmācību un piedāvāto atbalstu. Vairākas Eiropas valstis šādus prasmju auditus jau izmanto, un tie var iedvesmot citas valstis, kuras vēlas tos attīstīt. Prasmju novērtēšanas rīks *Education and Skills Online*, ko ar Komisijas atbalstu ir izstrādājusi ESAO, nodrošina individuāla līmeņa rezultātus, kas piesaistīti *PIAAC* apsekojumā noteiktajiem rakstpratības, rēķinpratības un problēmu risināšanas pasākumiem ar tehnoloģijām piesātinātās vidēs, un dažas Eiropas valstis jau ir izstrādājušas savu šā rīka valodas versiju.

Dalībvalstīm tiek ierosināts piedāvāt mazkvalificētajiem pieaugušajiem iespēju veikt prasmju novērtējumu, piemēram, prasmju auditu, kas ļautu noteikt esošās prasmes un apzināt, kādas prasmes vēl nepieciešamas.

5.–8. punkts. Individualizēts un elastīgs mācību piedāvājums

Prasmju novērtēšanas rezultāti būtu jāizmanto par pamatu, lai sagatavotu attiecīgās personas konkrētajām vajadzībām pielāgotu izglītības un apmācības piedāvājumu. Šāds piedāvājums, kas tiktu nodrošināts katram tā saņēmējam, tiktu izstrādāts, ņemot vērā prasmju novērtēšanā noteiktās konkrētās trūkstošās prasmes. Tāpēc piedāvājums varētu būt par apmācību rakstpratības, rēķinpratības vai digitālo prasmju jomā, vai šo jomu kombinācijā, vai arī par apmācību, kuras rezultātā tiktu iegūta kvalifikācija.

Piedāvājums var būt divos posmos, bet jau no paša sākuma tam vajadzētu būt virzītam uz *EQF* 4. līmeņa kvalifikāciju. Ņemot vērā apzinātās prasmju pilnveides vajadzības, programmas būtu jāizstrādā, galvenokārt koncentrējoties uz izglītojamo rakstpratību, rēķinpratību un digitālajām prasmēm, kas tiem būtu stabils pamats pārejai uz tālākizglītību un visbeidzot kvalifikāciju. Ja prasmju novērtēšanas rezultāti liecina, ka attiecīgā persona tam ir gatava, programmas var izstrādāt tā, lai rezultātā tiktu iegūta *EQF* 4. līmeņa vai tam līdzvērtīga kvalifikācija.

Lai novērstu šķēršļus, kas traucē iesaistīties prasmju pilnveidē, izglītības un apmācības piedāvājumam vajadzētu būt elastīgam un pielāgotam pieaugušo mācīšanās paradumiem. Tāpēc ieteikumā uzsvērts, ka ir vajadzīga atbilstoša mācību vide, pienācīgi kvalificēti skolotāji un pasniedzēji, vecumam piemērotas mācību metodes, kā arī jāizmanto virtuālā mācīšanās. Pieaugušie, kuru līdzšinējā pieredze nav bijusi sekmīga, kļūst motivēti, ja viņi gūst

panākumus. To var panākt ar to, ka izglītības un apmācības nodrošināšana tiek veidota kā pārvaldāmas mācīšanās rezultātu daļas, kuras var atsevišķi dokumentēt, novērtēt un validēt.

Piedāvājot apmācību kvalifikācijas iegūšanai, ir svarīgi, ka tā ir saistīta ar vietējā darba tirgus vajadzībām, lai ar prasmju pilnveides piedāvājumu novērstu prasmju trūkumu vietējā un reģionālajā līmenī.

9. punkts. Validēšana un atzīšana

Ieteikums ierosina dalībvalstīm izmantot esošos validēšanas pasākumus, lai novērtētu un sertificētu prasmes, kas iegūtas atbilstoši Prasmju garantijai, un nodrošināt to atzīšanu nolūkā iegūt kvalifikāciju atbilstoši nacionālajai kvalifikāciju ietvarstruktūrai un nacionālajām kvalifikāciju sistēmām.

Validēšana ļaus reģistrēt izglītojamo personu progresu dažādos šā procesa posmos, un tie varēs saņemt kredītpunktus, lai iegūtu kvalifikāciju vai daļēju kvalifikāciju atbilstoši nacionālajai kvalifikāciju ietvarstruktūrai līmenī, kas līdzvērtīgs *EQF* 4. līmenim. Tas vieglāk izdarāms, ja nacionālā kvalifikācijas ietvarstruktūra paredz nelielus, pārredzamus pasākumus, kas ļaus mazkvalificētiem pieaugušajiem iegūt šādu kvalifikāciju, un ļauj dažādos veidos sasniegt mācīšanās rezultātus.

Prasmju garantija būtu jāīsteno, ievērojot turpmāk izklāstītos pamatprincipus.

11. punkts. Koordinēšana un partnerība

Pieaugušo apmācības nodrošināšana bieži vien ir sadrumstalota. Politikas pasākumus var būt sagatavojušas dažādas valdības struktūras, kuras ir atbildīgas par dažādām apakšgrupām. Pieaugušo izglītību un apmācību īsteno visdažādākie pakalpojumu sniedzēji, un pakalpojumu klāsts dažādās vietās var būtiski atšķirties. Atbalsts, kas pieejams mazkvalificētiem pieaugušajiem paredzētas aktīvas darba tirgus politikas veidā, ne vienmēr ņem vērā ilgtermiņa prasmju pilnveides vajadzības, un vairumā gadījumu tas paredzēts tikai bezdarbniekiem.

Efektīva politikas koordinēšana un nodrošināšana ir viens no galvenajiem faktoriem, kas nosaka, vai ar publiskajiem rīcībpasākumiem pieaugušo izglītības jomā tiks sasniegti attiecīgās politikas mērķi[15]. Lai gan politikas koordinēšana ir svarīga, šo ieteikumu iespējams sekmīgi īstenot tikai tad, ja tiks aktīvi iesaistītas visdažādākās ieinteresētās personas, un šai ziņā būtiska nozīme ir partnerībām.

Tāpēc šis priekšlikums aicina dalībvalstis izraudzīties vienu iestādi vai dažas iestādes, kuras būtu atbildīgas par Prasmju garantijas īstenošanu un koordinētu attiecīgo valsts iestāžu darbu un atbalstītu partnerattiecības ar visdažādākajiem iesaistītajiem dalībniekiem. Tāpēc jāpievērš lielāka uzmanība koordinācijai starp dažādām valstu iestādēm, tostarp valstu nodarbinātības dienestiem, izglītības pakalpojumu sniedzējiem, kā arī ievirzīšanas un validēšanas struktūrām.

Partnerībās būtu jāaicina vairāk iesaistīt visdažādākos dalībniekus, sociālos partnerus, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējus, darba devējus, starpnozaru un nozaru organizācijas, vietējā un reģionālā līmeņa ekonomikas dalībniekus, nodarbinātības, sociālo un sabiedrisko pakalpojumu dienestus, bibliotēkas, pilsoniskās sabiedrības organizācijas u. c. Lai

---

15 *An in-depth analysis of adult learning policies and their effectiveness in Europe,* Eiropas Komisijas Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts (2015).

apzinātu vietējā līmeņa vajadzības un atvieglotu mērķgrupas sasniegšanu, būtiska nozīme var būt arī vietējām iestādēm. Visiem iepriekš minētajiem būs liela loma Prasmju garantijas dažādo posmu īstenošanā un attiecīgās mērķgrupas sasniegšanā un ievirzīšanā visa procesa gaitā.

12.–16. punkts. Informēšanas, ievirzīšanas un atbalstīšanas pasākumi

Pētījumi liecina, ka daudzi pieaugušie neapzinās, ka, lai uzlabotu vai pilnveidotu savas prasmes, nav jāatgriežas skolas solā. Lai mudinātu cilvēkus sazināties ar attiecīgajiem dienestiem, ir vajadzīgas rūpīgi izstrādātas informēšanas stratēģijas. Šādi pasākumi jāplāno, par pamatu ņemot pienācīgu pārskatu par dažādajām apakšgrupām, kuras ietilpst mazkvalificēto iedzīvotāju kategorijā, turklāt katrai no tām, iespējams, vajadzīga nedaudz atšķirīga pieeja. Piemēram, reģistrētos bezdarbniekus būtu vieglāk sasniegt, izmantojot iestādes, kuras tiem palīdzētu atgriezties darba tirgū. Savukārt nodarbinātos cilvēkus var vieglāk sasniegt, ja aktīvi iesaistās arodbiedrības vai darba devējs. Var būt vajadzīgi īpaši pasākumi, lai informācija sasniegtu migrantus, ja viņi nepārzina uzņēmējas valsts valodas u.c. Informēšanas pasākumi palielinātu pieaugušo izpratni par prasmju pilnveides sniegtajām priekšrocībām, informētu viņus par pieejamajiem ievirzīšanas un atbalsta pasākumiem un mācību iespējām, un motivētu viņus izmantot šīs priekšrocības.

Informēšanas pasākumi ir tikai viens solis, kas jāsper, lai mazprasmīgajiem pieaugušajiem būtu vieglāk pieejamas prasmju pilnveides iespējas. Ievirzīšana ir vēl viens priekšnosacījums, lai sniegtu padomu un informāciju par to, ko piedāvā Prasmju garantija, kur vērsties, lai varētu izmantot tās piedāvātās iespējas, un kā virzīties šā procesa gaitā. Šādiem ievirzīšanas un atbalsta pasākumiem vajadzētu būt pieejamiem visos prasmju pilnveides posmos.

Ieteikums aicina atbalstīt pieaugušo apmācībā nodarbināto darbinieku sākotnējo un turpmāko profesionālo attīstību un atzīst, ka tiem ir būtiska nozīme mazprasmīgiem pieaugušajiem paredzētas izglītības un apmācības, kā arī ievirzīšanas un atbalsta pasākumu īstenošanā.

Papildus informēšanas un ievirzīšanas pasākumiem dalībvalstis var apsvērt, kā nodrošināt īpašu atbalstu, lai novērstu šķēršļus, kas kavē iesaistīšanos. Ieteikumā paskaidrots, kādi varētu būt tieša vai netieša atbalsta pasākumi, piemēram, tiesības uz mācību atvaļinājumu vai finansiāls stimuls izglītojamajiem un atbalsts darba devējiem, lai tos mudinātu atbalstīt savu darbinieku prasmju pilnveidi. Lai izglītojamais un darba devējs pieņemtu lēmumu ieguldīt prasmēs, būtiska nozīme ir finanšu stimuliem un šķēršļiem, un tas var būt jāpārskata.

17.–26. punkts

Ieteikuma veiksmīga īstenošana būs atkarīga no tā, kā pasākumi, kas veikti, to izstrādājot un īstenojot, tiks uzraudzīti un regulāri novērtēti, lai izveidotu nepārtrauktu politikas pārbaužu un uzlabojumu ciklu, kas automātiski ietekmēs tā īstenošanu. Ilgstošs ieguvums no šīs iniciatīvas būs tāda uz gūtajām atziņām balstīta informācijas bāze, ko varēs kopīgi izmantot visas dalībvalstis un Komisija, lai pastāvīgi izmantotu šo informāciju un uzlabotu praksi. Lai iegūto informāciju varētu viegli izplatīt visiem, kuri ir iesaistīti mazprasmīgu pieaugušo prasmju pilnveidē, saskaņā ar šo ieteikumu, patlaban ir pieejama Elektroniskā platforma pieaugušo izglītībai Eiropā (*EPALE*). Šajā platformā, kas izveidota, lai atvieglotu informācijas apmaiņu par labāko praksi un rosinātu sadarbību starp pieaugušo izglītības jomas speciālistiem, tiks uzglabāti mācību materiāli, novērtēšanas rīki un citi materiāli, kas paredzēti personām, kuras īsteno šo ieteikumu.

Dalībvalstis ir aicinātas viena gada laikā pēc šā ieteikuma pieņemšanas izstrādāt rīcībplānu tā īstenošanai. Šajā plānā būtu jānosaka prioritārās mērķgrupas valstu līmenī, pamatojoties uz mazprasmīgo pieaugušo prasmju identificēšanas rezultātiem un atbilstoši valstu apstākļiem un pieejamajiem resursiem, kā sākumpunktu vajadzības gadījumā izmantojot pirmajā *PIAAC* apsekojumā gūtos rezultātus.

Par pamatu ņemot valstu līmenī gūtos uzraudzības un novērtēšanas rezultātus (kas kopīgojami saistībā ar Eiropas pusgadu un *ET 2020* procesu) un dalībvalstu rīcībplānus, Komisija līdz 2018. gada beigām izvērtēs ieviestos īstenošanas pasākumus. Komisija piecu gadu laikā pēc ieteikuma pieņemšanas iesniegs Padomei visaptverošu novērtējuma ziņojumu, kurā tā izvērtēs Prasmju garantijas ietekmi un rezultātus visā ES.

Lai to paveiktu, tiks izmantoti dati, kurus no Darbaspēka apsekojuma, Pieaugušo izglītības apsekojuma un Apsekojuma par profesionālās izglītības turpināšanu ir apkopojis *Eurostat*, kā arī ESAO turpinās darbu pie *PIAAC* apsekojuma. Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai palīdzētu novirzīt ES finanšu līdzekļus dalībai *PIAAC* un *PIAAC* datu papildu analizēšanai.

2016/0179 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS,

ar ko izveido Prasmju garantiju

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 165. un 166. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Mūsdienu sabiedrībā ikvienam ir nepieciešama pietiekami laba rakstpratība, rēķinpratība un digitālās prasmes, lai varētu pilnībā izpaust savu potenciālu, aktīvi iesaistīties sabiedrībā un uzņemties sociālos un pilsoniskos pienākumus. Turklāt šīs prasmes ir būtiskas arī attiecībā uz darba tirgus pieejamību un virzību tajā un iesaistīšanos turpmākā izglītībā un apmācībā. Patlaban vispārējā vai profesionālā otrā posma vidējās izglītības un apmācības kvalifikācija Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrā (*EQF* 4. līmenis) arvien biežāk tiek uzskatīta par kvalifikācijas līmeni, kas nodrošina darba tirgus pieejamību un turpmākās izglītības un apmācības iespējas.

(2) Arvien biežāk darba piedāvājumos (gan pagaidu, gan jaunajām darbvietām) tiek prasītas augstāka līmeņa prasmes un plašāks prasmju klāsts. Nākotnē būs arvien mazāk vienkārša rakstura darbvietu. Pat vienkārša rakstura darbvietās, kurās parasti nav vajadzīga nekāda kvalifikācija vai ir vajadzīga zema līmeņa kvalifikācija, aizvien biežāk tiek prasītas visaptverošākas prasmes. Konkrētāk, lielai daļai piedāvāto darbu būs nepieciešamas noteikta līmeņa digitālās prasmes, bet vienkāršajiem darbiem arvien biežāk būs vajadzīgas konkrētas pamatprasmes vai vispārīgas prasmes (piemēram, komunikācija, problēmu risināšana, darbs grupā un emocionālās inteliģences prasmes).

(3) 2015. gadā Eiropas Savienībā 64 miljoni jeb vairāk nekā viena ceturtā daļa cilvēku vecumā no 25 līdz 64 gadiem bija pārtraukuši sākotnējo izglītību un apmācību un labākajā gadījumā bija ieguvuši zemākā līmeņa vidējo izglītību[16]. Kamēr nav pasākumu, kas ļautu noteikt šo personu pamatprasmju līmeni, ESAO pētījums par pieaugušo prasmēm, kurā tika pārbaudīts rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju izmantošanas līmenis ar tehnoloģijām piesātinātās vidēs, liecina, ka to 16 līdz 65 gadu vecu pieaugušo īpatsvars, kuriem bija zemākā līmeņa lietpratība, 17 dalībvalstīs bija līdzīgs.

(4) Savukārt *PISA* dati liecina, ka ievērojama daļa piecpadsmitgadīgo jauniešu uzrāda nepietiekamu lasītprasmi (17,8 %), rēķināšanas prasmi (22,1 %) un nepietiekamus rezultātus dabaszinātnēs (16,6 %), kas arvien pārsniedz *ET 2020* noteikto kritēriju 15 %.

[16] *Eurostat*, Darbaspēka apsekojums (2015).

(5) No šiem vispārīgajiem datiem izriet, ka 20–25 % pieaugušo Eiropā trūkst prasmju, kas nepieciešamas, lai turpinātu mācīšanos, un tie retāk iesaistās mācību procesā vai pilnībā piedalās digitāli virzītā ekonomikā un sabiedrībā. Tiem biežāk draud bezdarbs, lielāka nabadzība un sociālā atstumtība, ir lielāki veselības riski, īsāks paredzamais mūža ilgums, un viņu bērniem biežāk ir sliktākas sekmes mācībās.

(6) Starp bezdarbniekiem, jo īpaši ilgtermiņa bezdarbniekiem, liels ir mazkvalificēto pieaugušo, kuriem trūkst būtisku pamatprasmju, īpatsvars. Prasmju trūkums tiem apgrūtina atgriešanos darba tirgū. Tas pats attiecas uz citām neaizsargātām iedzīvotāju grupām, piemēram, ekonomiski neaktīvām personām un trešo valstu valstspiederīgajiem.

(7) Pozitīva ietekme ir tādai dalībvalstu politikai, kas, pamatojoties uz preventīviem, intervences un kompensēšanas pasākumiem, samazina priekšlaikus izglītību un apmācību pārtraukušo skaitu. 2015. gadā vidējais izglītību priekšlaikus pārtraukušo rādītājs (vecuma grupā no 18 līdz 24 gadiem) ES bija apmēram par vienu procentpunktu zemāks nekā stratēģijā "Eiropa 2020" izvirzītā 10 % mērķvērtība, taču dažādās dalībvalstīs tas būtiski atšķīrās. Pat tad, ja šāda mērķvērtība tiks sasniegta, pārējie 10 % kļūs par pieaugušajiem, kuriem būs nopietni apgrūtināta iesaistīšanās ilgtspējīgā nodarbinātībā. Savukārt 25 gadu vecu un vecāku cilvēku grupās joprojām ir ļoti liels priekšlaicīgi mācības pārtraukušo skaits, jo īpaši starp trešo valstu valstspiederīgajiem un citām migrantu izcelsmes personām.

(8) Mazkvalificētie pieaugušie iesaistās mūžizglītībā četrreiz mazākā skaitā nekā augstāko kvalifikāciju ieguvušie. Arvien ir nevienlīdzīga mūžizglītības iespēju pieejamība dažādām sociālekonomiskajām grupām, jo īpaši tas attiecas uz dažām darbspējīgā vecuma iedzīvotāju grupām un trešo valstu valstspiederīgajiem. Iesaistīties prasmju pilnveidē traucē gan strukturālie, gan konkrētu apstākļu izraisīti faktori. Starp tiem ir ierobežotas pieejamās iespējas, neatbilstoša izglītības nodrošināšana, izmantojot formālas un pārāk izstieptas mācību programmas, iepriekš iegūtās izglītības validēšanas neesība, nepiemērota pedagoģiskā pieeja, nepietiekami attīstīta mācīšanās darbavietā, neinformētība par prasmju pilnveides sniegtajām priekšrocībām un pieejamo atbalstu.

(9) Lai veicinātu taisnīgāku un līdzvērtīgāku prasmju pilnveides iespēju pieejamību un lai risinātu šīs problēmas, ņemot vērā mērķgrupas dažādību, Prasmju garantijai būtu jānodrošina, ka ir pieejami elastīgi prasmju pilnveides ceļi, kas ļauj uzlabot mazkvalificēto pieaugušo rakstpratību, rēķinpratību un digitālās prasmes un turpināt mācīšanos tiem pieņemamā tempā, lai apgūtu dažādotākas prasmes un iegūtu *EQF* 4. līmeņa vai tam līdzvērtīgu kvalifikāciju.

(10) Prasmju garantija tiktu orientēta uz mazkvalificētiem pieaugušajiem, proti, personām, kuras pārtraukušas sākotnējo izglītību un apmācību, neiegūstot augstākā līmeņa vidējo izglītību un kuri nav tiesīgi saņemt atbalstu atbilstoši Garantijai jauniešiem[17].

(11) Ņemot vērā konkrētos apstākļus un pieejamos resursus, dalībvalstīm, īstenojot Prasmju garantiju, būtu jākoncentrējas uz prioritārajām mērķgrupām (piemēram, bezdarbniekiem, nelabvēlīgākā stāvoklī esošām grupām, noteiktām vecuma grupām utt.).

[17] Padomes 2013. gada 22. aprīļa Ieteikums par garantijas jauniešiem izveidi (2013/C 120/01).

(12) Prasmju garantija būtu jāīsteno atbilstoši īstenošanas pasākumiem, ko ieviesušas dalībvalstis, un pamatojoties uz personas apņemšanos un vēlmi piedalīties prasmju pilnveidē.

(13) Šādi pasākumi būtu jāīsteno, pilnībā ievērojot Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.

(14) Ja šajā ieteikumā paredzētie pasākumi ietver personas datu apstrādi, tie būtu jāveic saskaņā ar ES tiesību aktiem par personas datu aizsardzību[18], kā arī saistītajiem valstu īstenošanas pasākumiem.

(15) Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 14. pantā noteikts, ka ikvienam ir tiesības uz izglītību, kā arī uz pieeju arodmācībām un tālākizglītībai.

(16) Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas 2015. gadā definētajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem jānodrošina, lai līdz 2030. gadam visi jaunieši un ievērojama daļa pieaugušo – gan vīrieši, gan sievietes – apgūtu rakstpratību un rēķinpratību.

(17) Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Ieteikums 2006/962/EK par pamatprasmēm mūžizglītībā[19] piedāvā dalībvalstīm atsauces satvaru, kas tām palīdz nodrošināt, ka līdz sākotnējās izglītības un apmācības beigām jaunieši ir apguvuši pamatiemaņas, kas tos sagatavo pieaugušo dzīvei, tālākizglītībai un darba dzīvei. Tas arī palīdz dalībvalstīm nodrošināt, ka pieaugušajiem ir iespēja izkopt un atjaunināt savas pamatiemaņas visas dzīves laikā.

(18) ES digitālo kompetenču satvars eiropiešiem piedāvā Eiropas kopējo atsauces sistēmu attiecībā uz to, kas ir digitāli zinoša persona mūsdienu sabiedrībā, un nosaka iemaņas un to līmeņus piecās galvenajās jomās. To varētu izmantot par pamatu, lai izstrādātu novērtēšanas rīkus, ar kuriem noteikt trūkstošās prasmes, un individualizētu apmācību, kā to novērst.

(19) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Ieteikumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai[20] (*EQF*) tika izveidots vienots atsauces satvars, kurā ir astoņi līmeņi, kas izteikti mācīšanās rezultātu veidā. Katrs ietvarstruktūras līmenis sasniedzams dažādos veidos – ar formālo izglītību un neformālo un ikdienējo mācīšanos.

(20) Padomes Rezolūcijā par atjaunotu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem (2011)[21] tika noteiktas prioritātes pieaugušo izglītības jomas attīstīšanai. Tajā noteikts, ka nekavējoties jāpievēršas "otrās iespējas izglītības" nodrošināšanai un jo īpaši tādu pamatprasmju apguvei kā rakstpratība, rēķinpratība un digitālās prasmes. Kopīgajā ziņojumā Padomei un Komisijai par stratēģiskās sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības

---

18 Jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti (OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.), kas jāaizstāj ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulu (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.), kas piemērojama no 2018. gada 25. maija.

19 OV L 394, 30.12.2006., 10. lpp.

20 OV C 111, 6.5.2008., 1. lpp.

21 OV C 372, 20.12.2011., 1. lpp.

un apmācības jomā (*ET 2020*)[22] par prioritāriem ir noteikts uzlabot rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju piedāvājumu, kā arī nodrošināt otrās iespējas izglītību, kas dod tiesības uz atzītu *EQF* kvalifikāciju tiem, kuriem nav *EQF* 4. līmeņa kvalifikācijas. Minētajā ziņojumā ir noteikti arī vidēja termiņa mērķi, kas jāsasniedz profesionālās izglītības un apmācības jomā, viens no tiem ir ar elastīgāku un caurlaidīgāku profesionālās izglītības un apmācības sistēmu palīdzību uzlabot visiem pieejamās kvalifikācijas, galvenokārt piedāvājot efektīvus un integrētus ievirzīšanas pakalpojumus un ieviešot neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu.

(21) Padomes 2011. gada 28. jūnija Ieteikums par politiku, lai mazinātu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu[23], nodrošina satvaru visaptverošai politikai, kas ietver preventīvus, intervences un kompensēšanas pasākumus. Kompensēšanas pasākumi, piemēram, otrās iespējas izglītība vai neformālā mācīšanās, ko papildina iepriekš iegūtas izglītības validēšana, ir veids, kā atsākt izglītību un apmācību un iegūt trūkstošo kvalifikāciju.

(22) Padomes 2012. gada Ieteikums par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu[24] aicina dalībvalstis līdz 2018. gadam izveidot neformālās un ikdienējās mācīšanās nacionālo validēšanas (identificēšanas, dokumentēšanas, novērtēšanas un sertificēšanas) sistēmu. Tas ietver iespējas bezdarbniekiem vai personām, kurām draud bezdarbs, iziet "prasmju auditu", kura mērķis ir noteikt to zināšanas, prasmes un iemaņas.

(23) Padomes 2013. gada 22. aprīļa Ieteikums par garantijas jauniešiem izveidi[25] aicina panākt, lai visi jaunieši vecumā līdz 25 gadiem četru mēnešu laikā pēc formālās izglītības pārtraukšanas vai kļūšanas par bezdarbnieku saņemtu kvalitatīvu darba piedāvājumu, turpmāku izglītību, mācekļa vietu vai stažēšanās iespēju. Tas aicina dalībvalstis piedāvāt priekšlaicīgi mācības pārtraukušajiem un mazprasmīgiem jauniešiem veidus, kā atsākt izglītību un apmācību, vai piedalīties otrās iespējas izglītības programmās, kuras nodrošina viņu konkrētajām vajadzībām atbilstošu mācību vidi un ļauj tiem iegūt trūkstošo kvalifikāciju.

(24) Padomes 2016. gada 15. februāra Ieteikums par ilgtermiņa bezdarbnieku integrēšanu darba tirgū[26] aicina nodrošināt, lai vēlākais tad, kad bezdarba periods ir sasniedzis 18 mēnešus, ilgtermiņa bezdarbniekiem tiktu piedāvāti padziļināti individuāli novērtējumi un ievirzīšanas pasākumi un nolīgums par integrāciju darbā, kurā ietverts individuāls pakalpojumu piedāvājums un norādīts vienots kontaktpunkts.

(25) Komisijas 2008. gada 3. oktobra Ieteikumā 2008/867/EK par tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir atstumti no darba tirgus[27], dalībvalstis tika aicinātas paplašināt un uzlabot ieguldījumus cilvēkkapitālā, izmantojot integrējošu izglītības un apmācības politiku, tostarp efektīvas mūžizglītības stratēģijas, un, reaģējot uz jaunām kompetenču prasībām un vajadzību pēc digitālajām prasmēm, attiecīgi pielāgot izglītības un apmācības sistēmas.

---

22 *ET 2020* ziņojumā ir izklāstītas darbības Eiropas sadarbībai visās izglītības un apmācības jomās līdz 2020. gadam (OV C 417, 15.12.2015.). http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG1215(02)&from=LV.

23 OV C 191, 1.7.2011., 1. lpp.

24 OV C 398, 22.12.2012., 1. lpp.

25 OV C 120, 26.4.2013., 1. lpp.

26 OV C 67, 20.2.2016., 1. lpp.

27 OV L 307, 18.11.2008., 11. lpp.

(26) Ar Padomes 2014. gada 5. un 6. jūnija Secinājumiem par to trešo valstu valstspiederīgo integrēšanu, kuri likumīgi uzturas Savienībā, vēlreiz tika apstiprināti 2004. gadā pieņemtie Imigrantu integrācijas politikas ES kopējie pamatprincipi, kas cita starpā noteica, ka "centieni izglītībā ir izšķiroši nozīmīgi, lai sagatavotu imigrantus un jo īpaši viņu pēcnācējus par veiksmīgākiem un aktīvākiem sabiedrības dalībniekiem."

(27) Par spīti šiem centieniem izglītības un apmācības pieejamība mazkvalificētiem pieaugušajiem un viņu līdzdalība izglītībā un apmācībā joprojām ir problēma. Aktīvas darba tirgus politikas ir vērstas uz to, lai palīdzētu bezdarbniekiem pēc iespējas ātrāk iekļauties darba tirgū, bet tās ne vienmēr sniedz elastīgas un individualizētas iespējas prasmju pilnveidošanai. Tikai nedaudzās publiskajās politikās ņemta vērā vajadzība pilnveidot prasmes tiem, kuri jau strādā, tādējādi viņiem draud prasmju novecošana un darba zaudēšana, kamēr vislielākā nepieciešamība pēc prasmju pilnveides ir no darba tirgus atstumtajiem, bet tos ir visgrūtāk sasniegt.

(28) Zināšanu bāze, kas vajadzīga politikas veidotājiem un šā ieteikuma īstenotājiem, palielinās, taču aizvien ir nepilnīga. Savienības struktūru, jo īpaši *Eurostat*, Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūras (*EACEA*) un Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra (*Cedefop*), zināšanas un pieredze, izstrādājot attiecīgo pētījumu un analīzi, ir būtiska un būtu vēl vairāk jāstiprina.

(29) Darba devēju organizācijas, darba devēji, arodbiedrības, rūpniecības, tirdzniecības un amatniecības kameras, valsts struktūras, kuras iesaistītas izglītības un apmācības un migrantu integrācijas politikas plānošanā, organizēšanā vai popularizēšanā, nodarbinātības dienesti, izglītības un apmācības iestādes, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, vietējās iestādes un vietējie dienesti ir galvenās ieinteresētās personas, kuras saskaņoti tiecas aptvert, iesaistīt, konsultēt un atbalstīt mazprasmīgās personas individualizētos prasmju pilnveides ceļos.

(30) Mērķgrupa ir neviendabīga un politikas rīcībpasākumi ir sadrumstaloti un sarežģīti, tāpēc bieži vien šai jomā trūkst sistemātiskas pieejas darbaspēka prasmju pilnveidošanai un informētības par no tā izrietošajiem sociālekonomiskajiem ieguvumiem. Tāpēc ir vajadzīga saskanīga rīcībpolitika, kuras pamatā būtu efektīva koordinācija un partnerības dažādās politikas jomās,

IESAKA DALĪBVALSTĪM

Atbilstoši valstu apstākļiem un cieši sadarbojoties ar sociālajiem partneriem un izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem,

1. izveidot Prasmju garantiju, kas mazkvalificētiem pieaugušajiem, proti, tiem, kuri pārtraukuši sākotnējo izglītību vai apmācību, neiegūstot augstākā līmeņa vidējo vai tai līdzvērtīgu izglītību (*EQF* 4. līmenis) un kuri nav tiesīgi saņemt atbalstu atbilstošu Garantijai jauniešiem, piedāvā prasmju pilnveides ceļus, kas tiem atkarībā no konkrētajām vajadzībām ļauj iegūt:

   (a) minimālo rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju līmeni un/vai

   (b) virzīties uz *EQF* 4. līmeņa vai tam līdzvērtīgu kvalifikāciju, apgūstot plašāku prasmju kopumu atbilstoši Ieteikumam 2006/962/EK par pamatprasmēm mūžizglītībā.

2. Prasmju garantijas īstenošanu veikt trijos posmos: novērtēt prasmes, nodrošināt individualizētu, elastīgu un kvalitatīvu mācību piedāvājumu un validēt un atzīt prasmju pilnveides rezultātā iegūtās prasmes.

PRASMJU NOVĒRTĒŠANA

3. Nodrošināt mazkvalificētiem pieaugušajiem iespēju saņemt prasmju novērtējumu, piemēram, prasmju audita veidā, kas ļautu identificēt esošās prasmes un apzināt, kuras prasmes nepieciešams pilnveidot.

4. Nodrošināt, ka mazkvalificēti pieaugušie var izmantot validēšanas pasākumus, kas izstrādāti saskaņā ar Padomes Ieteikumu par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, lai identificētu, dokumentētu, novērtētu un sertificētu esošās prasmes.

INDIVIDUALIZĒTS UN ELASTĪGS MĀCĪBU PIEDĀVĀJUMS

5. Pamatojoties uz secinājumiem par prasmju novērtēšanas un validēšanas procedūrām, nodrošināt individualizētu izglītības un apmācības piedāvājumu saskaņā ar 1. punktu. Paredzēt, ka migrantiem no trešām valstīm vajadzības gadījumā ir iespējas apgūt valodu un sagatavoties apmācībai.

6. Izglītības un apmācības piedāvājumu īstenot atbilstošā mācību vidē, skolās, mācību centros vai darbavietā, kur pienācīgi kvalificēti skolotāji un pasniedzēji izmanto pieaugušajiem domātas mācību metodes un virtuālās mācīšanās iespējas.

7. Lai dažādos apmācības posmos reģistrētu izglītojamo panākumus, izglītības un apmācības nodrošināšanu strukturēt mācīšanās rezultātu vienībās, ko var dokumentēt, novērtēt un validēt atsevišķi.

8. Cik vien iespējams, mācību piedāvājuma saturu pielāgot vietējā un reģionālā darba tirgus vajadzībām tā, lai būtu iespējams iegūt kvalifikāciju saskaņā ar 1. punkta b) apakšpunktā minēto, un to īstenot, cieši sadarbojoties vietējām ieinteresētajām personām, jo īpaši sociālajiem partneriem un vietējiem un reģionālajiem ekonomikas dalībniekiem.

VALIDĒŠANA UN ATZĪŠANA

9. Pamatojoties uz esošo validēšanas sistēmu, novērtēt un sertificēt prasmes, kas iegūtas, izmantojot Prasmju garantiju, tostarp mācīšanos darbavietā, un panākt, lai tās tiktu atzītas nolūkā iegūt kvalifikāciju, saskaņā ar nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru un nacionālajām kvalifikāciju sistēmām.

10. Atkarībā no valstu apstākļiem Prasmju garantiju īstenot, pamatojoties uz turpmāk izklāstītajiem principiem.

Koordinēšana un partnerība

11. Izraudzīties un nodrošināt pietiekamas pilnvaras vienai vai vairākām struktūrām, kuras būs atbildīgas par šā ieteikuma īstenošanu un jo īpaši par to, lai:

- koordinētu attiecīgo publisko iestāžu, tostarp valstu nodarbinātības dienestu, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzēju, ievirzīšanas un validēšanas struktūru, darbu tā, ka Prasmju garantija kļūst neatņemami saistīta ar aktīvo darba

tirgus politiku, priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršanas un trešo valstu valstspiederīgo integrēšanas pasākumiem;

- atbalstītu tādu publiskā un privātā sektora partnerību izveidi, kurās, īstenojot šo ieteikumu, būtu iesaistīti, piemēram, sociālie partneri, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzēji, darba devēji, starpniekorganizācijas un nozaru organizācijas, vietējā un reģionālā līmeņa ekonomikas dalībnieki, nodarbinātības, sociālo un sabiedrisko pakalpojumu dienesti, bibliotēkas un pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

Informēšanas, ievirzīšanas un atbalstīšanas pasākumi

12. Ņemot vērā valstu apstākļus un pieejamos resursus, apzināt prioritārās mērķgrupas Prasmju garantijas īstenošanai valsts līmenī. Šajā procesā ņemt vērā dzimuma aspektu, kā arī mērķgrupu daudzveidību un dažādās apakšgrupas.

13. Īstenot informēšanas pasākumus, tostarp palielināt informētību par prasmju pilnveides sniegtajām priekšrocībām, darīt pieejamu informāciju par esošajiem ievirzes un atbalsta pasākumiem, prasmju pilnveides iespējām un atbildīgajām struktūrām un mudināt vismazāk motivētās personas to izmantot.

14. Nodrošināt ievirzīšanas pakalpojumus, lai atbalstītu izglītojamo tālākvirzīšanos visos prasmju pilnveides procesa posmos.

15. Atbalstīt Prasmju garantijas īstenošanā iesaistīto darbinieku, jo īpaši izglītības jomas speciālistu, sākotnējo un turpmāko profesionālo attīstību.

16. Izstrādāt un īstenot tādus atbalsta pasākumus, kas taisnīgi ļaus novērst šķēršļus, kuri traucē iesaistīties prasmju pilnveidē. Tie var būt tiešs atbalsts izglītojamajiem (piemēram, mācību atvaļinājuma, finanšu stimulu vai nodokļu atvieglojumu veidā) vai netiešs atbalsts darba devējiem, kas paredzēts darba ņēmēju prasmju pilnveidošanai.

Uzraudzība un vērtēšana

17. Viena gada laikā pēc šā ieteikuma pieņemšanas izstrādāt rīcībplānu tā īstenošanai. Plānā jāiekļauj informācija par koordinēšanas pasākumiem, prioritārās mērķgrupas un pieejamie finanšu līdzekļi, tostarp vajadzības gadījumā arī attiecīgais Eiropas finansējums un uzraudzības mehānismi.

18. Uzraudzīt un valsts līmenī vērtēt visus Prasmju garantijā paredzētos pasākumus un to ietekmi uz mērķgrupas panākumiem rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju apgūšanā un *EQF* 4. līmeņa vai kādas tā daļas kvalifikācijas iegūšanā..

19. Izmantot uzraudzības un vērtēšanas rezultātus, lai attiecīgi pielāgotu Prasmju garantijas izstrādi un īstenošanu valsts līmenī, un izstrādāt uz gūtajām atziņām balstītu politiku un reformas,

AR ŠO IESAKA KOMISIJAI:

20. Ar Arodmācību padomdevējas komitejas atbalstu un sadarbojoties ar attiecīgajām Eiropas koordinācijas struktūrām, kā arī ņemot vērā procesus, ar kuriem tiek realizēta nodarbinātības politika un izglītības un apmācības politika, sekot, kā notiek šā ieteikuma īstenošana.

21. Veicināt rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju kompetenču satvara un novērtējuma rīku izmantošanu.

22. Atvieglot dalībvalstu savstarpēju mācīšanos un nodrošināt, lai galvenie resursi un informācija būtu pieejami Elektroniskajā platformā pieaugušo izglītībai Eiropā (*EPALE*).

23. Atbalstīt un sadarbībā ar Eiropas Savienības struktūrām un starptautiskajām organizācijām, īpaši ESAO, veikt attiecīgo pētniecību, analizēt pieaugušo prasmes un veikt prasmju novērtējumus (piemēram, izmantojot *PIAAC*).

24. Neskarot sarunas par nākamo daudzgadu finanšu shēmu un atbilstoši 2014.—2020. gadam noteiktajām prioritātēm atbalstīt pašreizējo un turpmāko Eiropas finansējuma programmu izmantošanu tādās jomās kā prasmju attīstīšana, jo īpaši piesaistot Eiropas strukturālos un investīciju fondus un programmu "Erasmus+", lai īstenotu šo ieteikumu atbilstoši to juridiskajam pamatam.

25. Līdz 2018. gada 31. decembrim izvērtēt dalībvalstu veiktos īstenošanas pasākumus, par pamatu ņemot 17. punktā minēto rīcībplānu šā ieteikuma īstenošanai.

26. Sadarbībā ar dalībvalstīm un pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām novērtēt un izvērtēt darbības, kas veiktas, lai īstenotu šo ieteikumu, un piecu gadu laikā pēc tā pieņemšanas dienas ziņot Padomei par panākumiem, kas gūti, palielinot mazkvalificēto pieaugušo rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju līmeni, kā arī par gūto pieredzi un turpmāko ietekmi.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs